

KA FAO O KA KGONTHIŠIŠWAGO LE

GO KLEIMA

PHUMOLA MEOKGO KA BOLWETŠI

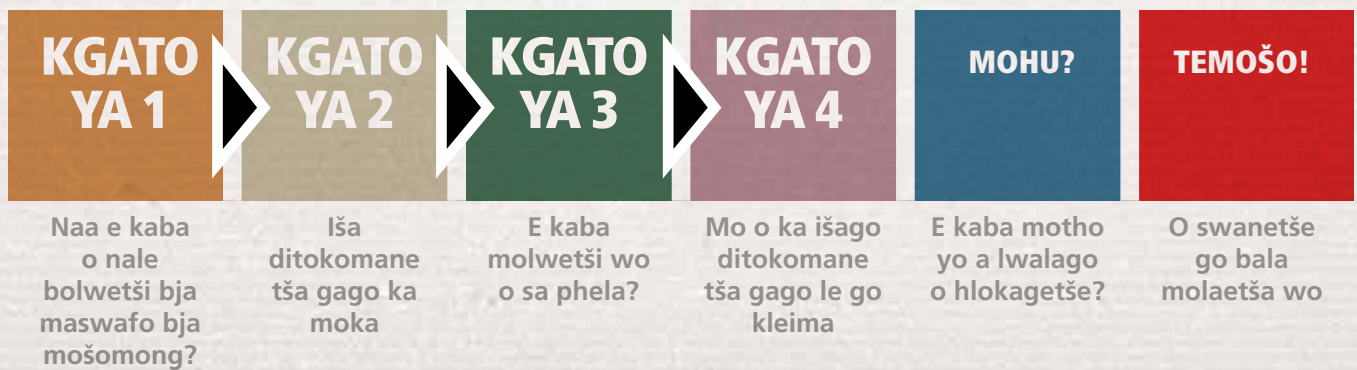
BJA SILIKHOSESE GOBA BOLWETŠI BJA MAFAPHLA (TB)

Ge o nale bolwetši bja silikhoese goba TB ebile o šoma goba o ile wa šoma moepong, o ka be o nale tokelo ya go kleima goba go dira kgopelo ya phumola meokgo. Tokomane ye e hlaloša seo o swanetšego go se dira go tseba ge e ba o nale bolwetši bja silikhoese goba TB, le ka fao o ka dirago kleimi ya go phumolwa meokgo ge o nale tokelo ya go hwetša phumola meokgo.

O ka kleima fela phumola meokgo ge o kgonthišetšwe gore o nale bolwetši bja maswafo bja mošomong.

Mo tokomaneng ye re ahlaahla magato ao a latelago:

Hlokomela. Ga gona motho yo a swanetšego go go kgopela go lefela diforomo goba go lefela go hwetša thušo.

Bala dintlha tša tlaleletšo mabapi le se mo letlakaleng la 6

KGATO YA 1

Tseba ge eba bolwetši bja maswafo bja mošomong bo go swere

Selo sa pele seo se se swanetšego go dirwa ge o nale kgonono ya gore wena goba yo mongwe yo o mo tsebago o nale bolwetši bja maswafo ebile a kile a šoma goba a šoma meepong, ke go dira ditlhahlobo tša bongaka.

Tše ke ditlhahlobo tša moswananoši tša go bitšwa “Benefit Medical Examination” (BME), tšeo di swanetšego go dirwa ke ye tee ya tše di latelago:

Sepetlela goba kliniki ya moepo wo o bego o šomela gona

Biro ya Bongaka ya Malwetši a Mešomong (The Medical Bureau for Occupational Diseases - MBOD)

Disenthara tša ditirelo ka moka

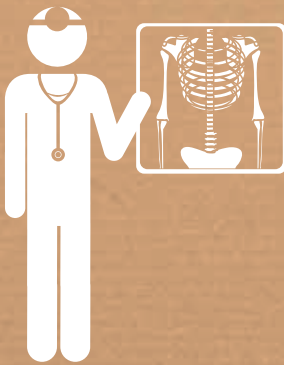
Dipetlela tša bohle tša go šomišana le moepo le dingaka

Ge o eya ditlhahlobong tša BME, netefatša gore o swere khophi ya gago ya pasa (ID) mo go wena, gotee le ditokomane dife goba dife tša go ba le tshedimošo ya bohlatshe bja gago bja mošomo (histori ya mošomo). Gopola gape gore mošomi ofe goba ofe wa moepong, goba motho ofe goba ofe yo a ilego a šoma meepong, o nale tokelo ya go dira ditlhahlobo tša BME mahala mengwaga ye mengwe le ye mengwe ye mebedi (ge fela o eya disenthareng tšeo di kgethilwego, dipetlela goba dingakeng).

O swanetše go netefatša gore o swara ditokomane tše di latelago mo go wena gore o dirwe ditlhahlobo:

- Khophi ya gago ya pasa (ID)
- Rekhoto ya gago ya Ditirelo Mošomong
  - Rekhoto ya gago ya Ditirelo Mošomong e kaba efe goba efe ya dilo tše (o hloka ye tee feela ya tšona)
    - Rekhoto ya ditirelo ya TEBA, e kibilwe setempe le go saenwa ke mohlankedi wa TEBA go tšwa kantorong ya kgauswi le wena ya TEBA; goba
    - Sethifikeithi sa Ditirelo sa go kibiwa setempe le go saenwa ke mongmošomo; goba
    - Ditokomane tša semmušo go tšwa go mongmošomo wa gago gotee le tshedimošo ya mošomo wa gago – nako yeo o e šomilego, o thomile neng le gore o feditše neng, gotee le maemo afe goba afe ao o thwetšwego go ona ka nako yeo.
- Direkhoto dife goba dife tša bongaka, karata ya kliniki, diteko dife goba dife tša x-ray tšeo o di dirilego, goba mangwalo afe goba afe go tšwa sepetlela ge o kile wa lwala goba wa gobala.

KGATO YA 2 E AHLAHLWA LETLAKALENG LE LE LATELAGO

KGATO YA 2

Romela ditokomane ka moka gore di kgonthišiše

Ge ditlahlobo tša gago tša BME di dirilwe, batho bao ba di dirilego ba tla romela tshedimošo yeo e latelago le ditokomane komiting ya dikgonthišišo:

Kgopelo yeo e tladitšwego ka botlalo ya BME*	Khophi ya pasa (ID)	Histori ya mošomo	Histori ya kliniking
Diteko tša x-ray tša kgareng	Diteko tša go lekola ge e ba maswafo a šoma gabotse	Dipoelo tša diteko tša segohlola**	Pego ya histology goba ya microscopy (hlahlobo ya go dirwa ka metšhene)***

* e tla tlatšwa ke mošomedi ge a eya ditekong

** ge ba gonona gore o nale TB

*** ge kankere ya maswafo e gononelwa

Komiti ya dikgonthišišo e na le baoki bao ba dumeletšwego ke Tona ya Maphelo, ebile e lebelela tshedimošo ka moka ka nepo ya go tšea sephetho se maleba mabapi le ge eba motho yo o nale bolwetši bja maswafo bja mošomong bjo a ka phumolwago meokgo ka bjona goba aowa naa.

Ge komiti e šetše e lebeletše kgopelo ya gago le ditlamorago tša ditlahlobo tša gago, ba tla romela dipoelo sepetlela goba ngakeng yeo e go hlahlobilego. Ngaka ya sepetlela e tla go kgopela gore o boele morago sepetlela gore yo mongwe a go hlalošetše sephetho se.

Ge o kgonthišišwe ka Kgato ya 1 goba ya 2 ya hlahlobo ya bolwetši bja Silikhoese, o ka thoma ka tshepedišo ya go kleima goba go dira kgopelo ya gore o phumolwe meokgo. Ngaka goba baoki ba ka go thuša ka seo. Tseba tše ntši ka tshepedišo ya ka fao o ka kleimago ya phumola meokgo mo go www.oldcollab.co.za/how-to-claim goba wa letšetša MBOD mo go 011 403 6322

 KGATO 3 LE 4 DI AHLAHLILWE LETLAKALENG LE LE LATELAGO

Ge o šetše o kgonthišetšwe gore o nale tokelo ya go kleima, ye ke tshepedišo yeo o swanetšego go e latela gore o dire kleime ya phumola meokgo:

KGATO YA 3

Ge o kleima phumola meokgo ye lego ya gago

- Hwetša diforomo ka moka tšeo di tlo nyakegago – tšona di ka humanwa mo go www.oldcollab.co.za/how-to-claim goba o ka di hwetša go tšwa go Badiredi ba Methopo ya Bašomi (HR)/kliniki ya moepong, goba go tšwa go MBOD, TEBA, le disenthara tša ditirelo ka moka
- Netefatša gore o nale foromo yeo e nepagetšego ya **GW24/80** – go nale ya Silikhoese le ya TB.
- Tlatša tshedimošo ya gago mo diforomong tša **GW24/80** le **GW24/17** (eupša o seke wa di saena). Di tšee o di iše seteišeneng sa kgauswi sa maphodisa gotee le pasa ya gago le khophi ya yona. Maphodisa ba swanetše go kiba le go hlatsela khophi ya gago ya pasa le mosaeno wa gago mo foromong ya **GW24/80**. Ba swanetše go tšea kgatišo menwana ya gago mo foromong ya **GW24/17** ba e kibe setempe le go e saena.
- Eya pankeng, gotee le foromo ya **V47** yeo e tladitšwego ebile e saennwe ke pank. Hwetša gape le setatamete sa akhaonto ya gago sa go saenwa ke pank. Kgomaretša setatamete se mo foromong ya **V47**.
- Hwetša Rekhoto ya gago ya Ditirelo le Setlankana sa Moputso.
  - Rekhoto ya gago ya Ditirelo e kaba efe goba efe ya dilo tše (o hloka ye tee feela ya tšona)
    - *Rekhoto ya ditirelo ya TEBA, e kibilwe setempe le go saenwa ke mohlankedi wa TEBA go tšwa kantorong ya kgauswi le wena ya TEBA; goba*
    - *Sethifikeithi sa Ditirelo sa go kibiwa setempe le go saenwa ke mongmošomo; goba*
    - *Ditokomane tša semmušo go tšwa go mongmošomo wa gago gotee le tshedimošo ya mošomo wa gago – nako yeo o e šomilego, o thomile neng le gore o feditše neng gotee le maemo afe goba afe ao o thwetšwego go ona ka nako yeo.*
- Setlankana sa moputso
  - *Ge o kgonthišetšwe gore o nale TB, moepo o swanetše go balela tobo ya gago ya moputso lebaka la dikgwedi tše tshela (6) morago ga ge o kgonthišetšwe ka TB, mo letlakaleng la bobedi la foromo ya TB **GW24/80**.*
- Ge o šetše o nale tshedimošo ye ka moka o ka iša kleimi ya gago.

KGATO YA 4

Mo o ka išago kleimi

E romele ka poso go P.O Box 4584, Johannesburg, 2000

E romele ka fekese go 011 403 1346

O ka e iša atereseng ye 144 De Korte Street, Braamfontein, 2000

DITEFELO GO BAŠOMAMEEPONG BAO BA HLOKAGETŠEGO DI AHLAHLILWE LETLAKALENG LE LE LA TELAGO

E KABA MOŠOMAMOE PONG O HLOKAGETŠE?

Phumola meokgo malwetšing a maswafo go bašomameepong bao ba hloka getšego

O hloka tshedimošo ye ge o nyaka go tseba ka go kleima phumola meokgo bakeng sa mošomameepong goba motho yo a ilego a šoma moepong yo a hloka getšego (ebile a saka a kleima ge a be a sa phela).

GO HWETŠA TSHEDIMOŠO KA BOTLALO LETŠETŠA:

Lekala la Diteko tša malwetši la Pathology Division of NIOH mo go

011 712 6519

011 712 6444

goba MBOD mo go

011 403 6322

TLHAHLOBO YA SETOPO LE TŠHEPEDIŠO YA DITLHAHLOBO

Pele ga ge kgopelo efe goba efe e ka elwa tlhoko, maswafo a motho yo a hloka getšego a swanetše go ntšhwa ka tlhahlobo ya setopo le go romelwa Johannesburg go yo hlahlobjwa.

Se se swanetše go direga ka bjako ka mo go kgonagalago morago ga lehu. Maswafo a ka ntšhwa feela ka tumelelo yeo e ngwadilwego ya lapa la motho yo a hloka getšego – le gona tlhahlobo ya ko Johannesburg e ka se dirwe ge foromo ya tumelelo e sa tlatšwa.

Maswafo a swanetše go ntšhwa pele ga poloko – kgopela sepetlela, ngaka, kliniki goba mmušara go thuša ka go beakanya se. Maswafo a tla lokelwa ka gare ga setšhelo sa moswananoši.

Ditokomane tše di latelago di swanetše go romelwa gotee le maswafo ge di eya Johannesburg –

- Foromo ya tumelelo
- Khophi ya pasa (ID) ya mohu
- Rekhoto ya Ditirelo tša Mošomo ya mohu, e kaba efe goba efe ya dilo tše (o hloka ye tee feela ya tšona) -
  - *Rekhoto ya mohu ya ditirelo ya TEBA, e kibilwe setempe le go saenwa ke mohlankedi wa TEBA go tšwa kantorong ya kgauswi le wena ya TEBA; goba*
  - *Sethifikeithi sa Ditirelo sa go kibiwa setempe le go saenwa ke mongmošomo; goba*
  - *Ditokomane tša semmušo go tšwa go mongmošomo wa mohu gotee le tshedimošo ya mošomo wa mohu – nako yeo a e šomilego, gore o thomile neng le gore o feditše neng gotee le maemo afe goba afe ao a thwetšwego go ona ka nako yeo.*
- Direkhoto dife goba dife tša bongaka, karata ya kliniki, diteko dife goba dife tša x-ray tšeo tšeo mohu a di dirilego, goba mangwalo afe goba afe go tšwa sepetlela ge a kile a lwala goba a gobala.

Nako yeo ka yona maswafo a ka se ntšhwego ke fela ge mohu a be a šetše a kgonthišitšwe gore o nale bolwetši bja maswafo bja mošomong pele a hloka goba. GO SWANETŠE gore go be le sethifikeithi sa go hlatsela se, ge go se bjalo kgopelo e ka se amogelwe.

GO TLA DIREGA ENG MORAGO GA MO?

Ge ditokomane le maswafo tša mohu di fihla Johannesburg, maswafo a tlo hlahlobjwa ke dingaka kua National Institute for Occupational Health (NIOH) go bona ge eba go nale dika tša bolwetši bja maswafo bja mošomong. Dingaka di tla ngwala pego bakeng sa komiti ya dikgonthišišo ya MBOD.

Komiti ye e tla lebelela pego le ditokomane tše dingwe ka moka ke moka ya tšea sephetho sa ge eba mohu o be a nale bolwetši bja maswafo bja mošomong gomme ge a ne a nale bjona a be le tokelo ya go hwetša phumola meokgo. Ge a nale tokelo, komiti e tla fana ka sethifikeithi le go se romela MBOD/CCOD gore ba se tsenyeletše, ebile ba tla go tsebiša ka dipoelo.

Ge mohu a be a nale tokelo ya phumola meokgo, o swanetše go romela tshedimošo ye latelago go MBOD gore ba tle ba kgone go lokiša phumola meokgo:

- Khophi ya sethifikeithi sa semmušo sa lehu.
- Lengwalo leo le hlatsetšwego la tumelelo ya kgorotshoko go tšwa Kgorongtshoko ya Mmasetrata leo le kgonthišišago gore o mojalafa wa mohu.
- Ge o be o nyalane le mohu, go nyakega gape le khophi ya lena ya lengwalo la lenyalo.
- Mojalefa wo mongwe le wo mongwe o swanetše go tšea diforomo tša V47 tšeo di tladitšwego ebile di saennwe ke panka. Hwetša gape le setatementsa sa akhaonto ya gago seo se saennwego le go kibiwa setempe ke panka. Kgomaretša setatementsa seo foromong ya V47.
- Tlatša tshedimošo ya gago mo diforomong tša GW24/80 le GW24/17 (eupša o seke wa di saena). Di tšee o di iše seteišeneng sa kgauswi sa maphodisa gotee le pasa ya gago le khophi ya yona. Maphodisa ba swanetše go kiba le go hlatsela khophi ya gago ya pasa le mosaeno wa gago mo foromong ya GW24/80. Ba swanetše go tšea kgatišo menwana ya gago mo foromong ya GW24/17 ba e kibe setempe le go e saena.
- Bjale kleimi e ka romelwa.

LEMOGA DITEMOŠO TŠEO DI AHLAHLILWEGO LETLAKALENG LE LE LATELAGO

TEMOŠO!

Hlokomela. Ga gona motho yo a swanetšego go go kgopela go lefela diforomo goba go lefela go hwetša thušo.

1

Gopola gore diforomo ka moka tšeo o di nyakago ke mahala – ga gona motho yo a ka o kgopelago gore o di lefele.

Ge o sa kgone go ikhweletša tšona inthaneteng, o ka di hwetša mo:

- HR goba kua kliniking ya moepong goba;
- Kua MBOD gola Johannesburg goba;
- Disenthareng tša ditirelo ka moka

2

Ga wa swanela go lefa gore ditokomane tša gago di hlatselwe goba ge kgatišo ya menwana ya gago e tšewa ke maphodisa, goba ge ditokomane tša gago di kibiwa setempe ke pank.

3

Ga wa swanela go lefa selo ge o dira kgopelo ya phumola meokgo.

Ebile ga wa swanela go lefela ditlhahlobo tša bongaka sepetleleng sa mmušo goba kliniking, goba ngaka ya praebete ge e le karolo ya kwano le mmušo go fa mošomamoepong wo mongwe le wo mongwe tlhahlobo ye tee ya mahala mengwaga ye mengwe le ye mengwe ye mebedi. Ge onale tlhahlobo ya go feta ye tee mo mengwageng ye mebedi, gona o swanetše go lefela ditlhahlobo tšeo tša tlaeletšo.

O KA THUŠWA ? KE MANG?

1

MBOD: 011 403 6322

2

HR goba kliniki moepong wa gago

3

Disenthara tša Ditirelo ka moka kua:

- **Carltonville**
- **Mthatha**
- **Kuruman**